Εφημερίδα : «Η Βραδυνή»
Κριτική Θεάτρου : Μαρίκα Θωμαδάκη
Θέατρο «Gyptis» (Μασσαλία)
Ευριπίδου : **«Εκάβη»**
Μετάφραση : Nicole Loraux & François Rey
Σκηνοθεσία : Αντώνης Βουγιούκας
Μουσική : Lucien Guérinel
Σκηνικά-κοστούμια : Eliane Tondut
Φωτισμοί : Jean-Luc Martinez
Ερμηνεύουν : Françoise Chatôt, Jacques Germain, Laurent Chouteau, Ivan Romeuf, Alia Mora, Aurélie Eltvedt, Virginie Aimone, Agnès Audiffrey κ.α.

Ο Αντώνης Βουγιούκας κατόρθωσε να δημιουργήσει στη Μασσαλία έναν από τους πιο δυναμικούς πόλους έλξεως των απανταχού θεραπευόντων την τέχνη του θεάτρου, δημιουργώντας εκ παραλλήλου και μια ιδιαίτερη ευαισθησία γύρω από την ελληνική σκέψη, όπως εκφράζεται από την αρχαία τραγωδία. Στο θέατρο «Gyptis», εργάζεται ως συν-διευθυντής με την Françoise Chatôt από το 1987 και σκηνοθετεί επιτυχίες που άφησαν εποχή, όπως π.χ. «Περιμένοντας τον Γκοντό» του Μπέκετ, «Βυσσινόκηπος» του Τσέχωφ, «Ματωμένος γάμος» του Λόρκα, «Δανειστές» του Στρίντμπεργκ κά., με ιδιαίτερη έμφαση στην αρχαία τραγωδία με τον «Οιδίποδα τύραννο» και την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή, που το ελληνικό κοινό είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει στην Επίδαυρο. Φέτος, ο Αντώνης Βουγιούκας με την Françoise Chatôt παρουσιάζουν στο θέατρο «Gyptis» την «Εκάβη» του Ευριπίδη με εξέχοντες, ο καθένας στην ειδικότητά του, συντελεστές.

Ξεκινώντας από την μεταφράστρια, Nicole Loraux, επισημαίνουμε την τεράστια προσφορά της στην ελληνική γραμματεία στην οποία αφιέρωσε την επιστημονική της έρευνα μέχρι τον πρόσφατο θάνατό της (Απρίλιος 2003). Στην «Εκάβη» του Ευριπίδη, η Nicole Loraux, σε συνεργασία με τον François Rey, τονίζει τις στιγμές του απύθμενου πάθους που οδηγεί σε μια αλυσίδα από παθήματα, υπογραμμίζοντας την αδιάλειπτη ροή των δυνάμεων της ύβρεως και του λάθους. Με αφετηρία την άψογη ποιητική μετάφραση της, ο Αντώνης Βουγιούκας λειτουργεί σαν ευαίσθητος αναγνώστης των ήχων της γλώσσας σκηνοθετώντας την 'παρτιτούρα' της «Εκάβης» βάσει ενός συγκεκριμένου μέτρου στο οποίο ανταποκρίνεται ο ρυθμός της παράστασης σε συνάρτηση με την δομή και τις θεματικές της πλοκής. Σε αυτή τη γραμμή της σκηνοθεσίας εμφανίζεται αρωγός η μουσική, η οποία διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο στην παράσταση εφ' όσον επί σκηνής ο Χορός δεν 'χορεύει' αλλά τραγουδάει. Πράγματι το σώμα του Χορού αποτελείται από τραγουδιστές της όπερας και εκτελεί το μέλος των χορικών, που συνθέτει για την παράσταση της «Εκάβης» ο γνωστός συνθέτης Lucien Guérinel, ο οποίος το 1996 είχε 'ντύσει' μουσικά τον «Οιδίποδα τύραννο» και την «Αντιγόνη» του Θηβαϊκού κύκλου, σε συνεργασία και τότε με τον θίασο Βουγιούκα- Chatôt για λογαριασμό του θεάτρου «Gyptis». Εξάλλου, ολόκληρο το ηχητικό 'αρχιτεκτόνημα' της παράστασης της «Εκάβης» στηρίζεται στην θεμέλιο λίθο του μύθου, ο οποίος μετουσιώνεται στη σκηνή κατά τρόπο απρόβλεπτο, θα λέγαμε, σε 'μελωδία' από την οποία εξοστρακίζεται εντούτοις το 'μελό' για να μείνει αυτούσια η κραυγή του τραγικού λυρισμού. Έτσι, η μουσική σύνθεση δημιουργεί μια χαρακτηρολογία του τονικού απρόβλεπτου δια του οποίου αναζωπυρώνεται, σε διακεκριμένες φάσεις της πλοκής της «Εκάβης» η σκηνική δυναμική των δομών και των προσώπων της τραγωδίας. Άλλωστε, η ζωντανή παρουσία ορχήστρας, υπό τη διεύθυνση του Alain Goudard, εμπλουτίζει την παράσταση με το καταλυτικής σημασίας στοιχείο της σκηνικής ετοιμότητας. Ομοίως, τη μουσική συμπεριφορά του θεματικού σημείου, παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς οι εξαιρετικοί φωτισμοί του Jean-Luc Martinez, ο

οποίος διαχέει στη σκηνή χαρακτηριστικές φωτοσκιάσεις που στοχεύουν στο θυμικό του θεατή. Οι εναλλαγές χρωματικών φωτοσκιάσεων μεταφράζουν το σημασιολογικό φαίνεσθαι της παράστασης και παραπέμπουν σε βαθύτερες αναζητήσεις στα τοπία του πάθους και των τραγικών συμπερασμάτων. Κατ' αυτό τον τρόπο, η σκηνοθεσία κατορθώνει να αναδείξει εναργέστερα το έργο της σκηνογράφου Eliane Tondut, η οποία επιμελείται και τα κοστούμια, ακολουθώντας τα μουντά χρώματα του γκρίζου και του γενικώς φθαρμένου, μέσα από τα οποία εκφράζεται η προσφυγιά και η αιχμαλωσία. Αυτή είναι άλλωστε η σύλληψη του Αντώνη Βουγιούκα, ο οποίος επιδιώκει την παγκόσμια εμβέλεια του τραγικού πάθους της «Εκάβης» αρθρώνοντας κυρίως έναν πολιτικό λόγο, όπως πολιτικός είναι κατ' εξοχήν ο λόγος της τραγωδίας: Υπ' αυτή την οπτική γωνία, η «Εκάβη» του Ευριπίδη απλώνεται στον χωρόχρονο της πανανθρώπινης μοίρας όσο υπάρχουν βιαστές της υπάρξεως που ωθούν στον ιμπεριαλισμό των πολέμων. Οι ήρωες του Ευριπίδη, όπως τους παρουσιάζει ο Αντώνης Βουγιούκας, συναντούν τους πρόσφυγες των Βαλκανίων και τα θύματα του πολέμου στο Ιράκ, την ίδια στιγμή που καταγγέλλουν την βαρβαρότητα των υπαιτίων και των εισβολέων της ιμπεριαλιστικής αλαζονείας.

Στον ρόλο της Εκάβης, η Françoise Chatôt αποδίδει με άψογη δυναμικότητα την οδύνη και τον σπαραγμό της μάνας αλλά και την απόφασή της να εκδικηθεί με τον πιο αποτρόπαιο τρόπο. Η εξαίρετη Françoise Chatôt συγκινεί βαθύτατα τον θεατή τοποθετώντας τον στο κέντρο του τραγικού της πεπρωμένου. Παράλληλα η υποκριτική δεινότητα της ηθοποιού γοητεύει το κοινό που κοινωνεί την 'οικεία ηδονή' και γεύεται την παράδοξη κάθαρση του προσώπου. Συγκινητικός επίσης ο Ταλθύβιος του Jacques Germain υπογραμμίζει την 'όαση' της ανθρωπιάς και της συμπόνιας μέσα στο έρεβος της πολεμοχαρούς αθλιότητας, όπως εκφράζεται ευθύβολα από τον Οδυσσέα του Laurent Chouteau και βέβαια από τον Πολυμίστορα του Fabrice Michel, ο οποίος παίζει ιχνηλατώντας με μαεστρία και αποτελεσματικότητα τον χαρακτήρα. Ως Αγαμέμνων, ο Ivan Romeuf δουλεύει προσεκτικά τον ρόλο του κατορθώνοντας να αναδείξει την διπλωματία και τις προφυλάξεις του στρατηλάτη των Ελλήνων. Επισημαίνουμε επίσης την άρτια ερμηνεία της Alia Mora, η οποία στον ρόλο της Πολυξένης ακολουθεί ως ένα βαθμό τους υποκριτικούς κώδικες της έμπειρης Françoise Chatôt κατορθώνοντας παρόλα αυτά να δημιουργήσει ένα δικό της συγκινησιακό σύστημα παίζοντας με ιδιότυπα 'κοντράστ' εναλλαγών στη φωνητική εκφορά του ρόλου της. Αντίθετα το φάντασμα του Πολύδωρου, που υποδύεται η Aurélie Eltvedt βγαίνει υπερβολικά λυγμικό και δεν συνάδει προς την ουδετερότητα με την οποία συνδέεται μια τέτοια οπτασία.

Πολύ ενδιαφέρουσες είναι ωστόσο οι ερμηνείες των ηθοποιών Virginie Aimone (Θεραπαινίς και δεύτερη κορυφαία) και Agnès Audiffrey (Κορυφαία) οι οποίες λειτουργούν αψεγάδιαστα καθώς δίνουν στο κοινό την ευκαιρία να απολαύσει τον τραγικό λόγο σε όλο το ανθρώπινο εύρος του.

Δημοσίευση: 24/3/2005